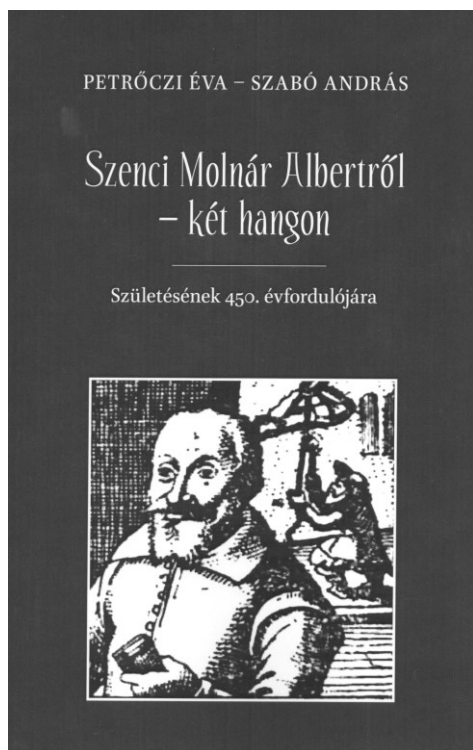

Petrőczy Éva – Szabó András: *Szenci Molnár Albertről – két hangon. Születésének 450. évfordulójára.*

Dunántúli Református Egyházkerület, Pápa 2024,

ISBN 978-615-6430-27-4, 116 old.

Együtt- és továbbéneklésre serkentő duett

Két hangon Szenci Molnár Albert-ről – ez úgy kezdődött, hogy a fiatal ember megkérdezte a fiatal hölgytől: „Mit olvasol?” „Szenci Molnár Albert naplóját” – volt a válasz. Mire az első hang: „Azt én fordítottam.” Ennek 46 éve. Szabó András és Petrőczy Éva szíve azóta is együtt dobban, de nemcsak a tudomány, hanem az élet minden területén. Idén újra Szenci Molnár Albert személyére és munkásságára emlékez-

ve hangolták össze tudásukat szép duetté, de érezhetően szívüket is. Egy modern dalból kölcsönzött kifejezéssel élve: minden hang lelkükből szól át.

De ez a zenéből merített hasonlat sántít. Ide inkább a színpad és fény képe illik. Szabó András részletgazdag tanulmányaival tárja az olvasó szeme elé Szenci Molnár Albert életútját, környezetét és kapcsolati hálóját. Életrajzának felvázolása után egy másik tanulmány foglalkozik részletesebben két rövid dunántúli tartózkodásával, s miután a főhős így kerül közel az olvasóhoz, Petrőczy Éva szakavatott világítótechnikusként emel ki és állít kapcsolatba egymással néhány, először csak díszletnek tűnő részletet. Jobban mondva: rá- és mellévetít akár más időkbeli származó képeket. Ebből új meg új felismerések születnek, és a kép további mélységet kap.

Ahogy a költészetében, úgy tanulmányaiban is mindig érezhető Petrőczy Éva személyisége. De nem úgy, mint ha önmagát vetítené kutatása központi személyére. Inkább a tudatos önreflexióiból nyert ismereteket kamatoztatja, amikor abban rokon vonásokat fedez fel. Valóban mindkettő világpolgár, de nem kozmopolita, mindkettő évtize-

des rokonszenvet érez a puritánokkal, s mindkettőnek létteli a személyisége.

Szabó András *Szenci Molnár Albert elveszett (?) levelezéskötetei* című tanulmánya, amely remélhetőleg csak lappangó, nem pedig elveszett levelezéséről szól, több szinten is továbbgondolásra serkent. Aki megvizsgálja, hogy milyen személyek tartoztak kapcsolati hálójába, még akkor is, ha kevésbé honos a korban, olyan ismerős személyiségekre talál, mint például Johannes Kepler vagy Lorántffy Zsuzsanna. Valószínűleg azonnal felelevenedik előtte egy-egy olyan velük kapcsolatos tény vagy jelenet, amelyet az iskolai történelem-oktatás folyamán sajátított el. De történhet valami más is. Ugyanis a tanulmány azt is megemlíti, hogy holland levéltárak még rejtegethetnek Szenci Molnár Alberttől származó vagy neki címzett leveleket. Viszont a lehetséges levelezőpartnerek listájából hiányoznak a hollandok. Még Magdalena Vietornak, az ő nevelt lányának németalföldi származású keresztapja, a jogi író és az Egyesült Tartományok diplomáciájához információt, kapcsolatokat, valamint pénzt szerző Pieter Corneliszoon Brederode (1558/9–1637)¹ nevét is hiába keressük. Az ő levelezését még senki nem kutatta át ebből a szempontból? De miközben ezen bosszankodtam magamban egy kicsit, hirtelen felillant

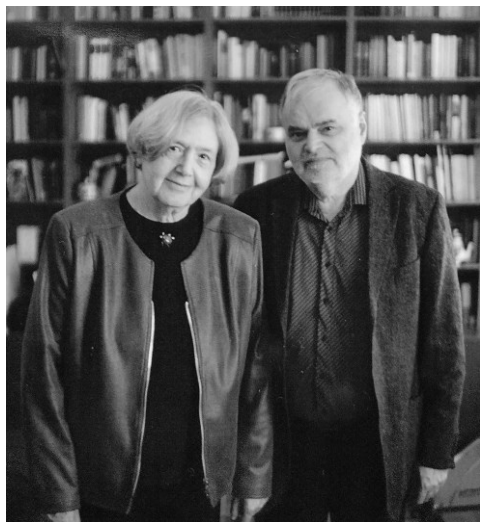
a felismerés: a professzor úr máris elérte, hogy felelősnek érezzem magam, foglalkozzam ezzel a kérdéssel és nézzek alaposan utána. Amit először apró hiányosságnak véltem, ösztönzőleg hatott rám.

Ehhez hasonlóan Petrőczy Éva is a továbbgondolásra ad impulzusokat, amikor azt vizsgálja, hogy miként jelenik Szenci Molnár Albert a szépirodalomban. Két regényt és néhány verset mutat be az utóbbi száz esztendőből, amelyekben zsoldárfordítónk fontos szerepet játszott. A „zsebtükörnyi villanás” valóban „visszaszólítja” őt, és kíváncsivá tesz, hogy vajon mit rejthet még e témakör.

Végül a zsoldáríró és a két hang nyomán egy zenei élményem is bevillant: a Patrick Doyle által szerzett *Non nobis, Domine* kezdetű betétdal az V. Henrik angol királyról szóló filmből (rendező: David Michôd; eredeti címe: *The King*, 2019). Egy tenor szólista kezd énekelni a 115. zsoldár első sorát latinul, majd egyre többen kapcsolódnak be az éneklésbe, s eközben a szólista magasröptű, csak általa énekelt dallammal teszi még magasztosabbá a harmóniát. Valahogy így vagyok Petrőczy Éva és Szabó András kötetével is: ők elkezdték az éneket, s ezzel arra serkentettek, hogy és is hozzájuk csatlakozzam. Milyen jó lenne összegyűjteni az összes

¹ Teszelszky, Kees: *Szenci Molnár Albert elvesztnének hitt Igaz Vallás portréja (1606), avagy holland–flamand–magyar szellemi kapcsolatok a kora újkorban. True Religion: A Lost Portrait by Albert Szenci Molnár (1606) or Dutch–Flemish–*

Hungarian Intellectual Relations in the Early-modern Period. Az ELTE BTK Középkori és Kora Újkori Magyar Történeti Tanszéke – Transsylvania Emlékeiért Tudományos Egyesület, Budapest 2014, 71–78.

A szerzőpáros:
Petrőczy Éva és Szabó András

Szenci Molnár Alberthez köthető anyagot – talán online formátumban –, hogy folyamatosan lehessen bővíteni, mert ezen a területen van még mit felderíteni és továbbgondolni. Ez igazán méltó emlékezés lenne e hatalmas és színes életművet reánk hagyó református tudósról. De ki tudja, talán 2034-re, halálának 400. évfordulójára ezt is sikerül összeállítani. Ha pedig még angol fordítására is futná a jövőendőben, akkor a Petrőczy Éva által angol nyelvre fordított versei is méltó keretbe kerülnének.

Marco de Leeuw van Weenen